

Μνήμων

Τόμ. 1 (1971)

Τ Ο Μ Ο Σ Π Ρ Ο Τ Ο Σ

ΜΝΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ : 'Η εξέλιξις τῶν τουρκολογικῶν σπουδῶν • ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΓΑΡΔΙΚΑ : 'Ο 'Αναστάσιος Πολυζοιδῆς καὶ ἡ 'Ελληνικὴ 'Επανάστασις • ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ : Συμβολὴ εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Πέτρου Στεφανίτση • ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΛΟΥΚΟΥ : 'Η κατάληξις τῆς Καλαμάτας ἀπὸ τοῦς Μανιάτες (1831) • ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗ : 'Ο 'Εμμ. 'Αντωνιάδης καὶ τὰ περὶ ἀναμειξιάς του εἰς τὴν πειρατείαν • ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΤΣΙΟΥΡΑΚΗ : 'Ανέκδοτα ἔγγραφα περὶ τῆς μονῆς Ταξιάρχων Αἰγίου • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ : Zonaticum • ΚΩΣΤΑ Θ. ΛΑΪΠΠΑ : Συμβολὴ εἰς τὴν Καλαβρυτινὴν βιβλιογραφίαν.

Α Θ Η Ν Α Ι 1 9 7 1

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

doi: [10.12681/mnimon.395](https://doi.org/10.12681/mnimon.395)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Τ. Ε. (1971). ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ. *Μνήμων*, 1, 53–73.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.395>

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

Ὁ Πέτρος Δ. Στεφανίτσης¹ γεννήθηκε στὴν Λευκάδα τὸ 1792. Σπούδασε ἰατρικὴ στὴν Ἰταλία καὶ γύρισε στὸ νησί του πρὶν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση. Τὸν βρίσκουμε στὸ Μεσολόγγι (1821 - 26) νὰ ζεῖ ὅλες τὶς περιπέτειες καὶ νὰ σώζεται στὴν Ἔξοδο. Στὸ Ναύπλιο, πού κατέφυγε, πρωτοστάτησε στὴ συγκρότηση τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων, πού εἶχε σκοπὸ νὰ βοηθήσει τὴν πολιορκημένη Ἀκρόπολη (1826)². Ὑπηρετήσε ἐπίσης γιαντρός καὶ ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου (1827 - 33). Ἀπὸ τὸν Ὄθωνα διορίστηκε γιαντρός στὴ Φάλαγγα. Πεθαίνοντας (1863) χάρισε τὴν περιουσία του στὴν Ριζάρειο σχολή.

Πολλὲς πληροφορίες ὑπάρχουν γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὴ δράση του ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ σημεῖα παραμένουν σκοτεινὰ. Ἀπὸ τὰ σχετικὰ προβλήματα ἄλλα ἔχουν ἐπισημανθεῖ, ὅπως ἡ ἔλλειψη πληροφοριῶν γιὰ τὰ νεανικά του χρόνια, τὶς σπουδές, τὴ συγγραφικὴ του δράση καὶ τὴν τύχη τῶν χειρογράφων του³, ἐνῶ ἄλλα ὄχι, ὅπως ἡ ἀπότομη καὶ

1. Ἡ βιβλιογραφία Στεφανίτση στὰ δύο τελευταῖα δημοσιεύματα γι' αὐτόν: Ἄ. Λιγνάδης, Συμπλήρωμα περὶ Πέτρου Στεφανίτση, περ. «Νέον Ἀθήναιον», τ. Δ' (1963), σ. 129 - 145 καὶ Σ π. Ι. Ἄσδραχᾶ, Λιθογραφίες ἀπὸ ἓνα ἀθησαύριστο ἔντυπο τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση, περ. «Ὁ Ἑρανιστής», τ. Β' (1964), σ. 78 - 79 + 2 πίνακες.

2. Γιὰ τὴν ὅλη προσπάθεια τῶν Ἑπτανησίων καὶ μάλιστα τοῦ Στεφανίτση, βλ. Ἄ. Λιγνάδης, ὁ. π. Στὶς πληροφορίες πού παρέχει τὸ δημοσίευμα αὐτό, πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ ἐκεῖνες πού ἀναφέρονται σὲ ἔγγραφο τῶν ΓΑΚ, Δ.Ε., φακ. 200, 22 Σεπτεμβρίου 1826, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς Στεφανίτση. Ἡ Δ.Ε. τοῦ γνωστοποιεῖ ὅτι ἔστειλε 2.000 γρόσια γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ προσπάθεια τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φροντίσει, μὲ κάθε τρόπο καὶ ὅσο γίνεται γρηγορώτερα, νὰ εἰσέλθει τὸ Σῶμα στὴν Ἀκρόπολη. Ὅλα αὐτὰ συνοδεύονται μὲ ἐπαίνους γιὰ τὴν πατριωτικὴ του δράση στὸ Μεσολόγγι καὶ στὸ Ναύπλιο.

3. Ν. Β. Τ [ω μ α δ ἄ κ η], (βιβλιοκρισία), Ἄ. Λιγνάδης, Πέτρος Στεφανίτσης, Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τ. ΙΒ' (1957 - 58), σ. 347, Σ π. Ι. Ἄσδραχᾶ, Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση γιὰ τὸ Μεσολόγγι, περ. «Αἰτωλικά Γράμματα» τ. 1 (1960), σ. 113 - 115, Ἄ. Κομίνης, Παρατηρήσεις εἰς τοὺς χρησμοὺς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Ε.Ε.Β.Σ., τ. Α' (1960), σ. 398 - 412 καὶ Ἄ. Λιγνάδης, ὅπου καὶ στὴ σημείωση 1.

μεγάλη αύξηση τῆς περιουσίας του πού παραμένει ἀνεξήγητη.

Ἡ μικρὴ αὐτὴ συμβολὴ ἀναφέρεται στὴν περίοδο πού ὁ Στεφανίτσης ἦταν γιατρός καὶ ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, καθὼς καὶ στὸ πρόβλημα τῆς περιουσίας του.

Α) ΓΙΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Ὁ Πέτρος Στεφανίτσης διορίστηκε γιατρός καὶ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Ναυπλίου στίς 4 Ἰουλίου 1827 μὲ διαταγὴ τῆς Γραμματείας Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας⁴. Ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ συμμετεῖχε στὴ διακονία τοῦ νοσοκομείου⁵.

Ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου, πέρα ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ θέματα πού ἀντιμετώπιζε, σχετικὰ μὲ τὴ νοσηλεία καὶ τὴν τροφодοσία τῶν ἀσθενῶν του, εἶχε νὰ φροντίσει καὶ γιὰ τὴν ἐξεύρεση καὶ κατοχύρωση τῶν πόρων τοῦ νοσοκομείου, γιατί οἱ νόμοι καὶ οἱ διαταγές τῆς διοίκησης, πού ἔδιναν στὸ νοσοκομεῖο μερίσματα ἀπὸ τὰ κρατικὰ ἔσοδα, ἦταν ἀνίσχυροι μπροστὰ στίς ἀθαιρέσιες τῶν ἰσχυρῶν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ νοσοκομείου ἦταν τὸ ἐνοίκιο ἀπὸ τὴ χρῆση τοῦ δημόσιου στατήρα (κανταριοῦ) τῶν Μύλων καὶ τοῦ Ναυπλίου. Ἀλλὰ τὴ χρῆση τοῦ κανταριοῦ τῶν Μύλων πούλησε παράνομα ὁ Δ. Βαφιόπουλος. Στίς 12 Ἰουλίου 1827, ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀντιδρώντας στὴν παρανομία, διατάζει νὰ πούλησει τὸ δικαίωμα ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Π. Στεφανίτσης καὶ νὰ παρευρεθεῖ στὴ δημοπρασία ὁ Κων/νος Μιχαλόπουλος, πού εἶχε ἀγοράσει παλιότερα τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ⁶. Ἀλλὰ καὶ πάλι τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ καντάρι τῶν Μύλων δὲν ἀποδόθηκε στὸ νοσοκομεῖο. Νέο ἐμπόδιο ὁ Κ. Βέρης, ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς τῶν Μύλων, πού τοποθέτησε δικό του ἄνθρωπο γιὰ νὰ εἰσπράττει τὸ ἔσοδο, καὶ ἔτσι ὁ νόμιμος ἀγοραστής, πού πῆρε τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὴ δημοπρασία τοῦ Στεφανίτση, ἐμποδίστηκε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσή του καὶ γι' αὐτὸ δὲ δίνει χρήματα στὸ νοσοκομεῖο. Ὁ Στεφανίτσης ἀπευθύνεται στὴν προϊσταμένη του Γραμματεία καὶ ζητᾷ τὴ βοήθειά της (5 Αὐγούστου 1827)⁷.

Στίς 8 Αὐγούστου 1827 ζητᾷ καὶ πάλι τὴ βοήθεια τῆς ἴδιας Γραμ-

4) Ἐπιστολαὶ I. Α. Καποδίστρια [...], μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ παρὰ Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶ, τ. Α' - Δ', Ἀθήνησιν 1841 - 43, τ. Δ', σ. 434 - 436.

5. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 4 καὶ ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227, 8 Μαΐου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 1.

6. Ἀ. Λιγνάδης, ὁ. π., σ. 137.

7. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 99, 5 Αὐγούστου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 2.

ματείας, ἐπειδὴ ὁ Βαφιόπουλος παρακρατεῖ τὸ «κουτί τοῦ σπιταλιοῦ», τὸ κουτί — ταμεῖο τοῦ νοσοκομείου⁸. Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ στὶς 9 Αὐγούστου ἀναθέτει στὸν Γραμματέα Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας νὰ διατάξει τὸ στρατηγὸ Βέρη νὰ παραχωρήσει τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ στὸν ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου⁹. Ὁ Ἀναστάσιος Λόντος ἐκτελεῖ τὴ διαταγὴ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς διατάζοντας τὸν Κ. Βέρη νὰ παραχωρήσει στὸ νοσοκομεῖο τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ καντάρι τῶν Μύλων¹⁰· μὲ δευτέρη διαταγὴ του καλεῖ τὸν Βαφιόπουλο νὰ παραδώσει στὸν Στεφανίτση τὸ «κουτί» τοῦ νοσοκομείου καὶ κάθε ἔσοδο, πὸ θὰ ἀνήκει μελλοντικὰ στὸ νοσοκομεῖο¹¹.

Ἐνα ἄλλο ἔγγραφο¹² ἀποκαλύπτει καὶ ἄλλη πτυχὴ ἀπὸ τὴν ὑπόθεση τοῦ κανταριοῦ. Τὸ ἔστειλε (9 Σεπτεμβρίου) ὁ Κ. Μιχαλόπουλος, (πὸ εἶχε ἀγοράσει παλιότερα τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ), γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴν παραχώρηση τῶν κανταριῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ τῶν Μύλων, στὴν ἴδια τιμῇ, πὸ πούληθησαν ἀπὸ τὸν ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου σὲ ἄλλον. Τὸ παράλογο αἶτημα τοῦ Μιχαλόπουλου στηρίζεται στὸ ἐπιχείρημα ὅτι αὐτός, πὸ εἶχε καὶ παλιότερα τὴ χρῆση τῶν κανταριῶν, μπόρεσε νὰ αὐξήσῃ τὸ ἔσοδο τοῦ νοσοκομείου ἀπὸ 100 σὲ 300 γρόσια.

Ἐνῶ ὁμως ἡ ἀντιδικία γιὰ τὰ ἔσοδα νοσοκομείου συνεχίζεται, ἡ διοίκηση ἀποφασίζει τὴν ἀντικατάσταση τοῦ Στεφανίτση. Ὁ ἀμερικανὸς φιλέλληνας Howe, μὲ αἴτησή του στὸν Γραμματέα Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, ζητᾷ γιὰ ἓνα χρόνον τὸ σπίτι πὸ χρησιμεύει γιὰ νοσοκομεῖο, καθὼς καὶ ἓνα ἄλλο, γιὰ τὴ διαμονὴ τοῦ γιατροῦ, ἐπειδὴ ἔχει στὴ διάθεσή του χρήματα, ἀπὸ συνδρομὲς συμπατριωτῶν του, ἀρκετὰ γιὰ ἐτήσια συντήρηση ἑνὸς νοσοκομείου. Ἡ αἴτηση γράφτηκε γαλλικὰ στὶς 9/21 Σεπτεμβρίου 1827 στὴν Αἴγινα¹³. Ὁ Ἀ. Λόντος πὸ πῆρε τὴν αἴτηση τοῦ Howe ἀποφάσισε νὰ παραχωρήσει τὸ νοσοκομεῖο. Κυβερνητικὸ διάταγμα ἀναθέτει στὸν Howe τὴν ἐπιστάσια τοῦ

8. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 100, 8 Αὐγούστου 1827, Στεφανίτσης πρὸς Γραμματεῖα Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας.

9. Ἡ ἐντολὴ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι γραμμὴν στὴν 2η σελίδα τῆς παραπάνω (σημ. 7) ἀναφορᾶς τοῦ Στεφανίτση.

10. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 100, 9 Αὐγούστου 1827, Γραμματ. Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Ἀστυνόμον Ναυπλίου.

11. Ὁ. π., Γραμματ. Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν ἀρχηγὸ τῆς Φρουρᾶς τῶν Μύλων.

12. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 104, 9 Σεπτεμβρίου 1827, Κων/νος Μιχαλόπουλος πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ.

13. Ὁ. π., Sam. G. Howe πρὸς Excellence [Γραμματέα Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας].

νοσοκομείου Ναυπλίου¹⁴. Μὲ ἔγγραφό του ὁ Λόντος ἀναγγέλλει στὸν προσωρινὸ διοικητὴ Ναυπλίου τὸ διορισμὸ τοῦ Howe, ζητώντας κάθε διευκόλυνση στὸ ἔργο του. Ἐπίσης διατάζει νὰ γίνεи ἐλεγχος στὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καὶ νὰ ἐξοφληθεῖ ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ νοσοκομείου¹⁵.

Τὸ περιεχόμενο τῶν δύο παραπάνω ἐγγράφων ἀνακοινώνεται στὸν Στεφανίτση μαζί μὲ τὴ διαταγὴ νὰ παραδώσει τὸ νοσοκομεῖο¹⁶.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ὁ ἀμερικανὸς φιλέλληνας S. G. Howe δὲ φαίνεται νὰ ἔγινε ποτὲ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου. Στὸ προσωπικὸ του ἡμερολόγιο σημειώνει¹⁷. «*Πόρος 9 Σεπτεμβρίου [1827]. Ἄπῃλλον χθὲς ἐκ Σπετσῶν καὶ ἔφθασα σήμερον περὶ τὴν 9 π.μ. Τὸ βρῆκιον «Πολιτικά» ἐκ Βοστώνης ἔφθασεν ἤδη, μὲ νέα βοηθήματα, ἐκ τοῦ κοιμητήτου. Τὸ φορτίον ἐστάθη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ δόκτωρος Ρῶς [=Russ]. Τὸ κοιμητήτον ἀνέθεσε τὴν διανομὴν εἰς τὸν Μύλλερ καὶ εἰς ἐμέ.*» *Ἐλαβον ἐπιστολάς παρὰ πλείστων φίλων μου καὶ μίαν ἐκ τοῦ κοιμητήτου παρακαλοῦντος με νὰ συνεργασθῶ μετὰ τοῦ δόκτωρος Ρῶς καὶ νὰ δεχθῶ ἐπιταγὴν 500 ταλλήρων.* Ἡ ἐπομένη ἀναγραφὴ στὸ ἡμερολόγιο ἔχει ἡμερομηνία : «*Πόρος 28 Σεπτεμβρίου [1827]...*» Τὰ 500 τάλιαρα, γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στὸ ἡμερολόγιο, ἴσως νὰ εἶναι τὰ χρήματα ἢ μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα στὰ ὁποῖα ὁ Howe στήριζε τὴν αἴτησή του γιὰ τὴν παράδοση τοῦ νοσοκομείου.

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Howe, γιὰ νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ τὸ νοσοκομεῖο, ἔγιναν στὸ χρονικὸ διάστημα ποῦ τὸ ἡμερολόγιό του παρουσιάζει χάσμα (9 Σεπτεμβρίου μέχρι 28 Σεπτεμβρίου 1827 μὲ τὸ νέο ἡμερολόγιο). Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πρέπει νὰ πῆγε στὴν Αἴγινα, ποῦ ἦταν ἔδρα τῆς Κυβέρνησης, καὶ ἐκεῖ στίς 9/21 Σεπτεμβρίου ἔγραψε τὴν αἴτησή του στὸν Γραμματέα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, ζητώντας τὴν παραχώρηση τοῦ νοσοκομείου¹⁸. Στίς 2 Ὀκτωβρίου 1827 τὸν βρίσκουμε νὰ ταξιδεύει στίς Κυκλάδες γιὰ νὰ μοιράσει τρόφιμα σὲ Κρητικὲς προσ-

14. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 105, 12 Σεπτεμβρίου 1827, Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Χάους [=Howe].

15. Ὁ. π., Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

16. Ὁ. π., Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Π. Στεφανίτση. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 3.

17. Σάμουελ Χάου, Ἠμερολόγιο ἀπὸ τὸν ἀγώνα. Εἰσαγωγή καὶ παρουσίαση ἀνεκδ. ἀποσπασμάτων Ὁδυσσεῆ Δημητρακόπουλου, Ἀθήνα 1971, σ. 168.

18. Στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου ὁ Howe εἶχε ὑπηρετήσει, σὰν ἰατροχειρουργὸς ἀπὸ τὴν 1 Ἰανουαρίου μέχρι τὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου 1826, ὁπότε διορίστηκε στὴν «Καρ-

φυγικές οικογένειες ¹⁹. Τὸν Νοέμβριο ἴδρυσε πρόχειρο νοσοκομεῖο στὸν Πόρο, μὲ τοὺς Post, Russ καὶ Muller ²⁰, καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀμερικὴ στὶς 13 Νοεμβρίου 1827 ²¹.

Ἔτσι ποτὲ δὲν ἔγινε ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὅπου παρέμεινε ὁ Στεφανίτσης. Γι' αὐτὸ μᾶς πείθει καὶ ἔγγραφο τοῦ ²² στὴν Γραμματεία Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πού ζητᾷ τὴ βοήθειά της, γιατί τὸ νοσοκομεῖο δὲν ἔχει πόρους καὶ ὁ ἴδιος δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βοηθήσει οἰκονομικὰ (2 Ὀκτωβρίου 1827). Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ μᾶς πείθει ὅτι δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ ἀντικατάστασή του. Ἐμεινε στὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὸν ἐρχομὸ τοῦ Καποδίστρια. Ἀπευθύνθηκε τότε στὸν Κυβερνήτη καὶ ζήτησε τὴν προστασία καὶ τὴ συνδρομή του. Ἡ ἀναφορά του ἔχει ἡμερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1828. Δύο ἡμέρες ἀργότερα ἀπάντησε ὁ Καποδίστριας μὲ εὐχαριστίες καὶ ἐπαίνους γιὰ τὴν προσπάθεια τοῦ Στεφανίτση, καθὼς καὶ μὲ ὑποσχέσεις γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἔργου του ²³.

Τὴν ἐποχὴ πού γράφεται ἡ ἀναφορά του στὸν Καποδίστρια, ὁ Στεφανίτσης ἀσκεῖ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱατροδικαστῆ στὸ Ναύπλιο. Μὲ ἔγγραφο τοῦ ὁ προσωρινὸς διοικητὴς Ναυπλίου Ἰωάννης Θεοτόκης διατάζει τὸν Στεφανίτση νὰ ἐξετάσει, (23 Φεβρουαρίου 1827), τὸ πτώμα

τερία», γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἐκεῖ μέχρι τὸν Μάιο τοῦ 1827 (Θ. Βαγενᾶ - Εὐρ. Δημητράκοπουλοῦ, Ἀμερικανοὶ φιλέλληνες ἔθελοντὲς στὸ εἰκοσιένα, Ἀθήνα 1949, σ. 80). Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Howe στὸ νοσοκομεῖο καὶ τὴν «Καρτερία», ἀναφέρονται δύο ἔγγραφα τῶν ΓΑΚ :

1) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 203, 5 Ὀκτωβρίου 1826, Γενικὴ Γραμματεία πρὸς τὴν Καταναλωτικὴ Ἐπιτροπὴ. Διατάζει «*νᾱ προμηθεύσῃ εἰς τὸν ἱατρὸν τοῦ νοσοκομείου κύριον Ἄου (How[e]) ἀνάλογον τινᾱ κατοικίαν*».

2) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 205, 15 Ὀκτωβρίου 1826. Ἡ Δ.Ε. διορίζει τὸν Howe «*ἱατροχειροῦργον ἐν τῷ ἀτμοκινήτῳ «Καρτερία» καὶ ἔφορον τῶν ἐν τῷ στόλῳ ἱατροχειροῦργων*».

19. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο . . . σ. 169.

20. Σ. Θ. Λάσκαρι, Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 66. Πρβλ. καὶ Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο . . . σ. 188.

21. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο . . . σ. 180 - 181.

22. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 158, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 4.

23. Καὶ τὰ δύο κείμενα δημοσιεύτηκαν ἀπὸ τὸν Στεφανίτση στὸν 4ο τόμο τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Καποδίστρια, πού ἐκδόθηκαν μὲ δική του δαπάνη. Ἐπιστολαὶ I. Α. Καποδίστρια, ὀ. π. 434 - 436. Ἀναδημοσιεύτηκαν δύο φορές ἀπὸ Κ. Μαχαιρᾶ στὰ βιβλία του : 1) Λευκάς καὶ Λευκάδιοι ἐπὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, 1810 - 1864, Κέρκυρα 1940, σ. 101 - 103. 2) Ἡ Λευκάς, 1700 - 1864, Ἀθήναι 1958, σ. 116 - 118. Τὸ πρωτόγραφο τῆς ἀναφορᾶς Στεφανίτση πρὸς Καποδίστρια βρίσκεται στὰ ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828.

του δολοφονημένου κήρυκα Δημ. Σαλανίτη. Ὁ Στεφανίτης ἐκτελεῖ τὴ διαταγὴ καὶ ὑποβάλλει τὴ σχετικὴ ἔκθεση²⁴.

Ἄλλὰ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Καποδίστρια — ἀπάντηση στὴν ἀναφορὰ Στεφανίτη, πού εἶδαμε παραπάνω — «[...] ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ὅχι μόνον θέλει λάβη πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ νὰ πληρώσῃ καὶ τὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐξ ἰδίων σου ἐξώδευσας, χωρὶς νὰ ζημιωθῆς εἰς τὸ παραμικρόν», δὲν πραγματοποιήθηκε.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα δυσχεραίνει τὴ λειτουργία τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ Στεφανίτης ἀπευθύνεται καὶ πάλι (17 Ἰουνίου 1828) στὸν Καποδίστρια²⁵ ἀφοῦ ἐξαντλεῖ τὴν ὁδὸ τῆς κρατικῆς ἱεραρχίας. Ἄναφέρεται στοὺς λογαριασμοὺς τοῦ νοσοκομείου, πού δείχνουν μηνιαῖα ἐξοδα 900—1000 γρόσια, στίς προσπάθειές του νὰ ἐπιτύχει κάθε οἰκονομία. (Στὴν οἰκονομία αὐτὴ ἀναφέρθηκε καὶ στὴν πρώτη ἀναφορὰ του στὸν Κυβερνήτη, προβάλλοντας τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι μείωσε τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀπὸ 4.000 σὲ 1000 γρόσια). Στὸ νέο ἐμπόδιο πού παρουσιάζεται καὶ τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ δημόσιο στατήρα (καντάρι) δὲν φτάνει ποτὲ στὸ νοσοκομεῖο : Ὁ Ἔϊντεκ, μὲ κάλυψη τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, εἰσπράττει πὸ εἰσόδημα τοῦ κανταριοῦ.

Οἱ ἐκκλήσεις τοῦ Στεφανίτη δὲν ἔφεραν γρήγορα τὸ ποθητὸ ἀποτέλεσμα. Ἔτσι ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν του βράδυνε πολὺ : ἐγίνε ἐπειτα ἀπὸ τρεισήμισι χρόνια ὑπηρεσίας του στὸ νοσοκομεῖο. Ἀπὸ ἔγγραφο τοῦ Γ. Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας Ν. Σηληιάδη (4 Μαΐου 1831)²⁶ φαίνεται ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ταχτοποίηση τῶν λογαριασμῶν του ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1827 μέχρι τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1830. Γι' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα τὸ Δημόσιο βρέθηκε χρεωμένο στὸν Στεφανίτη 8.138 γρόσια ἢ 3225 φοίνικες γιὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, χωρὶς νὰ ὑπολογίζονται οἱ μισθοὶ του, (μηνιαῖος μισθὸς 400 γρόσια· γιὰ 31 μῆνες = 12.400 γρόσια), πού ἴσως νὰ τοὺς εἶχε πάρει σὲ γραμματίο ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ τράπεζα, σύμφωνα μὲ παλαιότερη γνωμοδότηση τοῦ Σηληιάδη. Ἡ συνεισφορὰ τοῦ Στεφανίτη γιὰ τοὺς 31 μῆνες ἦταν 8.138 γρόσια ἢ 262 γρόσια γιὰ κάθε μῆνα. Ἄν ἀπὸ τὰ 1.000 γρόσια, πού ἦταν τὰ μηνιαῖα ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀφαιρέσουμε τὸ μισθὸ του, τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου μένουν 600 γρόσια καὶ ἡ συμμετοχὴ του σ' αὐτὰ μὲ 262 γρόσια καλύπτει περίπου τὸ 43% τῶν ἐξόδων γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ νοσοκομείου.

24. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828, Προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου (Ἰω. Θεοτόκης) πρὸς τὸν Κυβερνήτη. Στὴν 3ῃ σελίδα τοῦ παραπάνω ἐγγράφου, ἀντίγραφο τῆς ἔκθεσης Στεφανίτη πρὸς τὸν προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

25. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 85, 17 Ἰουνίου 1828. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 5.

26. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 4 Μαΐου 1831, Βλ. παράρτημα, ἀρ. 6.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1831 καὶ στὶς 30 Ἀπριλίου τοῦ ἴδιου χρόνου, ὁ Στεφανίτσης - καθὼς λέγει ὁ Σπηλιάδης - ἔλαβε 4.000 φοίνικες (ἢ 10.000 γρόσια περίπου) καὶ ἔτσι ἐξοφλήθηκαν τὰ χρέη τοῦ Δημοσίου γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα : Αὐγούστος 1827 - Φεβρουάριος 1830. Ἔμενε μάλιστα καὶ ὑπόλοιπο 744 φοίνικες (ἢ 1760 γρόσια περίπου) γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ χρόνου, ποὺ εἶχε ἤδη περάσει : Μάρτιος 1830—Φεβρουάριος 1831. Γι' αὐτὸ τὸ χρόνο ὁ Σπηλιάδης διόρισε²⁷ τριμελὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς Δ. Μολδίνη, Ν. Μαράτο καὶ Ν. Φωτεινό, γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καθὼς καὶ τὸν τρόπο ποὺ πολιτεύτηκε σὰν ἐπιστάτης καὶ γιατρὸς στὸ νοσοκομεῖο. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔπρεπε νὰ συντάξει ἔκθεση καὶ νὰ τὴν παραδώσει στὸν Διοικητὴ Ναυπλίας, ὁ ὁποῖος θὰ πληροφοροῦσε τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὰ εἰσοδήματα τοῦ νοσοκομείου στὸν ἴδιο χρόνο.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1831 ὁ Στεφανίτσης παραπονιέται σιὸ διοικητὴ Ναυπλίας, Ἄργους καὶ Κάτω Κεχαγιέ, Κ. Ἀξιῶτη²⁸, ἐπειδὴ ὁ ὑγειονόμος δὲν τὸν προσκαλεῖ σιὸ καθαρτήριο τῶν πλοίων, ἀλλὰ προσκαλεῖ ἄλλους γιατροὺς. Στὸ ἔγγραφο τοῦ Ἀξιῶτη ὁ Στεφανίτσης ἀναφέρεται σὰ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου.

Μετὰ τὴν οἰκονομικὴ ταχτοποίηση, ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε σιὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὴ δολοφονία τοῦ Κυβερνήτη καὶ τὴν ἀφιξὴ τοῦ Ὅθωνα²⁹.

Σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα συνεχίζει τὴ δράση του σιὸ νοσοκομεῖο. Μικρὸ μὰ καὶ συγκινητικὸ δεῖγμα τῆς εἶναι μία ἔντυπη «εἰδοποίησης»³⁰ πρὸς τοὺς φτωχοὺς Ἑλληνας (2 Ἰουνίου 1832). Ὑπόσχεται ὅτι ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἰατρικὴ συμβουλὴ ἢ ἀπὸ φάρμακο, θὰ τὰ βρῖσκει σιὸ Ἀ' Ἐθνικὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, χωρὶς χρηματικὴ ἐπιβάρυνση.

Β) ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΥ BRUNO

Ὁ Στεφανίτσης σώθηκε κατὰ τὴν Ἐξοδο τῆς Φρουρᾶς ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1826, ἀλλὰ ὅπως ὁ ἴδιος λέγει «[...] μὲ τὸ

27. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 12 Μαΐου 1831. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 7.

28. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 271, 23 Ἰουλίου 1831, Διοικητὴς Ναυπλίας, Ἄργους καὶ Κάτω Κεχαγιέ πρὸς τὸν Κυβερνήτη.

29. Τὴν πληροφορία δίνει ὁ ἴδιος ὁ Στεφανίτσης σιὴν ἀναφορὰ του «πρὸς τὴν σεβαστὴν ἐν Ἀθήναις, τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου Ἐθνικὴν συνέλευσιν», ποὺ δημοσιεύτηκε σιὴν ἑφημερίδα «Αἰὼν» σιὶς 26 Φεβρουαρίου 1844. Οἱ πληροφορίες καὶ ἡ ἀναδημοσίευση τῆς ἀναφορᾶς παρέχονται ἀπὸ τὸν Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 142.

30. ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχογιάννη, φακ. 129, 2 Ἰουνίου 1832. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 8.

σῶμα γυμνὸν καὶ ἄνευ σχεδὸν ὑποκαμίσου. Ἀπώλεσα ἅπασαν τὴν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν μου καὶ ἔχων συνοδοιπόρον τὴν πενίαν ἔφθασα εἰς Ναύπλιον [...]

Ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1827, ποὺ βρίσκεται ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὄχι μόνο δὲν πληρώνεται τοὺς μισθοὺς του, ἀλλὰ συνεισφέρει στὰ ἔξοδα τοῦ νοσοκομείου, κάθε μῆνα, 262 γρόσια περίπου. Ἔτσι τὸ πρᾶγμα γίνεται ἀνεξήγητο : ὁ κατεστραμμένος οἰκονομικὰ Στεφανίτσης βοηθᾷ τὸ κρατικὸ νοσοκομεῖο ! Τὴν ἀντίφαση δικαιολογεῖ, σὲ μεγάλο βαθμὸ, μία θλιβερὴ ὑπόθεση : ὁ θάνατος (ἢ ἡ δολοφονία) τοῦ Ἰταλοῦ γιαιτροῦ Bruno (Βροῦνος) καὶ ἡ διαθήκη του ποὺ ὄριζε κληρονόμο τὸν Στεφανίτση. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστη, κρυμμένη στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν³².

Στις 25 Σεπτεμβρίου 1826 ἔφτασε στὸ Ναύπλιο ὁ Ἰταλὸς γιαιτρός Ἀλβέρτος Φραγκίσκος Βροῦνος³³ μὲ τὸ ἀτμοκίνητο «Καρτερία» καὶ ὑπηρέτησε στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου. Στις 10 Φεβρουαρίου 1827 ἀρ-

31. Ἄ. Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 140.

32. Ἀρχεῖα Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν, φακ. 90/1, 1829. Περιέχονται τὰ ἀκόλουθα ἔγγραφα :

1) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Ν. Καλλέργης) πρὸς τὴν Γεν. Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, 15 Ὀκτωβρίου 1828, ἐκ τοῦ χωρίου Ἅγιος Γεώργιος. Ἡμερομηνία ἀντιγραφῆς του 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

2) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Κ. Ράδος) πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν, 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

3) Ἀστυνομία Ναυπλίου πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν, 15 Νοεμβρίου 1829, Ναύπλιον. Τὸ ἔγγραφο συνοδεύουν 12 σελίδες τῶν πρακτικῶν ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις ποὺ ἔγιναν στὶς 3 Ὀκτωβρίου 1828, στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τοὺς ἔγινε στὶς 8 Νοεμβρίου 1829 ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου.

4) Κατάθεση Bally (γαλλικά). Γράφθηκε ἀπὸ τὸν Bailly στὶς 10/22 Νοεμβρίου 1828 στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου στὶς 8 Νοεμβρίου 1829, γιὰ νὰ σταλεῖ στὴν Γραμματεῖα Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν.

33. Τὸ 1824 ἐξέδωσε στὸ Μεσολόγγι, ἰταλικά καὶ ἑλληνικά ἓνα βιβλιαράκι. Ἀπὸ τὸν τίτλο φαίνεται ὅτι ἦταν γιαιτρός τοῦ Byron. Στὸ Μεσολόγγι ἴσως νὰ ἔγινε καὶ φίλος μὲ τὸν Στεφανίτση. Ὁ ἑλληνικὸς τίτλος τοῦ βιβλίου : ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΕΣΤΕΡΩΝ | Εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Ὑγείας τῶν Στρατιωτῶν | κατὰ τὰ Στρατόπεδα καὶ τὰς Φρουράς. | ὑπὸ | ΦΡΑΓΚΗΣΚΟΥ ΒΡΟΥΝΟΥ, | Ἰαιτροῦ, καὶ Χειρουργοῦ | τοῦ | ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ. | Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης. | Ὅσα διδάσκεις σύντεμνε, διὰ νὰ τὰ νοοῦσιν | Οἱ εὐμαθεῖς, κ' οἱ μνήμονες ἔς τὸν νοῦν τοὺς νὰ κρατοῦσιν | Ὅρατ. . . | ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙῳ | ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΣΘΕΝΕΩΣ | 1824. Πρβλ. Γ κ ί ν η - Μ έ ξ α, Ἑλλήν. Βιβλιογραφία ἀρ. 1436. Βλ. καὶ Φωτοτυπικὴ ἐπανεκδόσις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1971 (Ἀριθ. 7).

Γιὰ κάποιον Βροῦνο ὀμιλεῖ ἐπαινετικά ὁ Howe, Σ ά μ ο υ ε λ Χ ά ο υ, Ἡμερολόγιο . . . σ. 189.

ρώστησε και πέθανε μετά 13 ημέρες. Τὴν περιουσία του παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης. Αὐτὰ εἶναι σὲ συντομία τὰ γεγονότα.

Τὸ Φθινόπωρο τοῦ 1828 - εἴκοσι σχεδὸν μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Bruno - ἡ κυβέρνησις ἀποφασίζει νὰ γίνουν ἀνακρίσεις γύρω ἀπὸ τὰ αἷτια τοῦ θανάτου τοῦ Ἰταλοῦ γιατροῦ. Ἡ Γ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας στέλνει σχετικὸ ἔγγραφο στὸν ἔκτακτο ἐπίτροπο Ἀργολίδας, κι ἐκεῖνος διατάζει τὴν Ἀστυνομία, ἡ ὁποία καὶ ἐξετάζει τέσσερεις μάρτυρες. Παράλληλα ὁ γιατρὸς Bailly (Βαλλῆς) στέλνει τὴν καταθεσὴ του, γραμμένη γαλλικά. Ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος Ν. Καλλέργης μελετᾷ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly. Στὴν εἰσήγησή του παρατηρεῖ, ὅτι οἱ πληροφορίες ποὺ δίνει ὁ Bailly σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸν αἰφνίδιο καὶ ἀνέλπιστο θάνατο τοῦ Bruno, ἐνοχοποιοῦν τὸν κληρονόμο του Στεφανίτση. Ἀλλά, ἐπειδὴ ὁ Στεφανίτσης εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Δημοσίου, δὲ θέλησε χωρὶς ἐξουσιοδότηση νὰ τὸν ἀνακρίνει ἢ νὰ τὸν συλλάβει, μόνο διέταξε τὴν ἀστυνομία νὰ τὸν παρακολουθεῖ.

Τελικὰ ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐπιτρόπου καὶ οἱ ἀνακρίσεις δὲ θὰ σταλοῦν στὴν Γ. Γραμματεία. Ἐνα χρόνον ἀργότερα (Νοέμβριος 1829) ὁ Κ. Ράδος, ποὺ πῆρε τὴ θέση τοῦ Καλλέργη, θὰ στείλῃ στὴν Γραμματεία Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ ἀντίγραφα ἀπὸ τὴν εἰσήγησις τοῦ προκατόχου του, ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly.

Ἡ Ἀστυνομία Ναυπλίου ἀνέκρινε τέσσερεις πολίτες, ποὺ γνώριζαν τὸν Bruno καὶ λίγο - πολὺ τὶς συνθήκες τοῦ θανάτου του. Οἱ μάρτυρες εἶπαν στὶς ἀπαντήσεις τους (μέθοδος τῶν ἐρωταποκρίσεων) τὰ ἀκόλουθα :

1) Ἰωάννης Περόγλου, ἀπὸ τὴν Σμύρνη. Τὸ ἐπάγγελμά του ἦταν γραμματικὸς καὶ ἔδωσε στὴν ἀνάκρισή του τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα : Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Τὸν ἐπισκεπτόταν ὁ Bailly καὶ μερικὲς φορὲς ὁ Στεφανίτσης. Τὸν παράστεκε μιὰ γυναίκα ἀπὸ τὴν Κρήτη, οἱ συγκάτοικοί του (Πασχάλης, Χατζηγιάννου, Περόγλου καὶ Χατζηρήτης) καὶ ὁ Στεφανίτσης, σὰν ἐπίτροπός του. Ἐμεινε ἄρρωστος 15 ἡμέρες περίπου. Ὁ Bruno, ἐπειδὴ ἐβλεπε τὴν κατάστασή του νὰ χειροτερεῖ, ζήτησε κάποιον φίλον του γιὰ νὰ τὸν κάνει ἐπίτροπον, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ὅταν πεθάνει, καὶ νὰ τὴ μοιράσει «διὰ τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν». Ὁ Στεφανίτσης κάλεσε τὸ γραμματικὸν Περόγλου καὶ τοῦ ὑπαγόρευσε τὴ διαθήκη τοῦ Bruno ἑλληνικά. Ὑστερα ὁ Στεφανίτσης διάβασε τὴ διαθήκη ἰταλικά στὸν Bruno καὶ ἐκεῖνος τὴν ὑπέγραψε. Ὁ Ἰταλὸς γιατρὸς, ὅταν ὑπέγραφε, βρισκόταν σὲ κακὴν κατάστασιν. Μὲ τὴ διαθήκη του ὁ Bruno ἄφησε ἐπίτροπον τὸν Στεφανίτση, ποὺ φρόντισε τὴν ἴδια νύχτα νὰ πάρει ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Bruno τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πράγματά του. Τὴν ἄλλη

ήμερα ο ασθενής άρχιζε να πλησιάζει το θάνατο. Σάν πέθανε ο κληρονόμος του Στεφανίτσης ίσχυρίστηκε ότι μοίρασε μερικά από τα πράγματα του Bruno στους φτωχούς. Κάτι τέτοιο όμως δεν έγινε πλατύτερα γνωστό.

Λόγος για μάρτυρες στο έπιτροπικό δεν έγινε, και όταν ο Περόγλου μίλησε για τη διανομή των πραγμάτων, που έπρεπε να γίνει, αναγκάστηκε να κρυφτεί δύο ημέρες, έπειδή κινδύνευε από τους τότε δικαστές. Την τρίτη ημέρα ο Στεφανίτσης με κολακειές και ύποσχέσεις, ότι δεν θα τον «κακοποιήσει», του ζήτησε να προσθέσει κοντά στη λέξη «έπιτροπον», και «πληρεξούσιον». Ο Περόγλου φοβήθηκε και πρόσθεσε με άλλη μελάνη τη λέξη. Μετά από αυτά ο Στεφανίτσης δωροδόκησε τον πολιτάρχη Ναυπλίου Φλώρο Γρίβα και τον Καρακώστα και έτσι παρέλαβε, ανενόχλητος, την περιουσία του Bruno. Η «σκιά» της Αστυνομίας στην όποια διαμαρτυρήθηκε ο Περόγλου, δε μπόρεσε να αντιδράσει μπροστά στους «μαχαιράδες» του πολιτάρχη.

2) Αντώνιος Χατζηγιωάννου, από τις Σέρρες. Φαρμακοπώλης. Ο Bruno, πριν πεθάνει, κατοικούσε σε οικίσκο πάνω από το φαρμακείο, που είχε αυτός με τον Χαράλαμπο Πασχάλη.

Η άρρώστεια του Bruno προήλθε από κρύο. Όσο καταλάβαινε, φρόντιζε ο ίδιος τον εαυτό του. Με παρακίνηση των φίλων του κάλεσε το γιατρό Bailly και πολλές φορές διάλεγε μόνος του γιατρικά. Ο Στεφανίτσης τον επισκεπτόταν σαν φίλος. Ο Bruno κατά την ώρα της ύπογραφης ήταν ξαπλωμένος κι αδύναμος να καθίσει. Ο Περόγλου ζήτησε από τον Χατζηγιωάννου να υπογράψει, σά μάρτυρας, λέγοντάς του ότι ο Bruno αφήνει έπιτροπο τον Στεφανίτση για να παραλάβει την περιουσία του και να τη μοιράσει στους φτωχούς· αυτό το βεβαίωσε και ο Bruno όταν τον ρώτησε, του ζήτησε μάλιστα να υπογράψει. Η διαθήκη έγινε δύο ημέρες πριν πεθάνει. Τη νύχτα που πέθανε, ο Στεφανίτσης πήρε και τα πράγματα του Bruno. Δεν άφησε άλλον κληρονόμο και τοῦτο γέννησε άπορίες γιατί ο κληρονόμος του ήταν μόνο άπλως φίλος. Ο Bruno είχε ζητήσει και τον Masson³⁴ αλλά δεν τον βρήκε. Την τελευταία νύχτα που ξεψύχησε, ο Στεφανίτσης έμεινε κοντά του. Αργότερα μοίρασε μερικά από τα χρήματα που κληρονόμησε σε μερικές Μεσολογγίτισσες. Παρέλαβε και τα εργαλεία του Bruno, που άξιζαν 10.000 γρόσια, καθώς και όλόκληρη την περιουσία

34. Για τον Masson, βλ. Δ. Β ο υ ρ δ ο υ ν ι ώ τ η, Έδουάρδος Μάσσων, Έπετηρίς Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός, έτος 11 (1915) σ. 225 - 234 και Χά ο υ ... δ. π., σ. 13'.

του, με τη βοήθεια του πολιτάρχη Φλώρου Γρίβα. Ἡ δύναμη³⁵ τοῦ Γρίβα ἦταν ἱκανή νὰ ἐξουδετερώσει κάθε ἐπέμβαση τῆς Ἀστυνομίας κινημένη ἀπὸ διαμαρτυρίες γνωστῶν τοῦ Bruno.

3) Κων/νος Κορδίας, ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Ναυπλίου, ὅταν ὁ Bruno ἦταν γιατρός σ' αὐτό. Ζήτησε ἀπὸ τὸν Bruno χρήματα γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου καὶ αὐτὸς προθυμοποιήθηκε νὰ δανείσει στὸ νοσοκομεῖο 1000 γρόσια, καὶ μάλιστα στὴν περίπτωση ποῦ θὰ ἐρχόταν ὁ Κόχραν καὶ θὰ ἔλειπαν οἱ ἀνωμαλίες, θὰ μπορούσε νὰ δώσει 5000 γρόσια καὶ μὲ ἄλλα νὰ ἐπιδιορθώσει τὸ νοσοκομεῖο. Ἐπίσης σκόπευε νὰ ἰδρῦσει φαρμακοπωλεῖο.

Ὁ Κορδίας ἐπισκεπτόταν τὸν ἄρρωστο Bruno. Ὁ Ἴταλὸς γιαιτρός ζήτησε νὰ εἰδοποιήσουν τὸν ἀδελφό του, νὰ ἔλθει γιὰ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ποῦ ἦταν δύο σπίτια, ἐνδύματα, ἓνα χρυσοῦ ρολοί, ἓνα θερμόμετρο, δύο κάσες μὲ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Στὴν ἀρχὴ φρόντιζε μόνος του τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ τὸν παρακολουθοῦσε καὶ ὁ Στεφανίτσης. Τὸν ἐπισκέφτηκε καὶ ὁ Bailly. Τὴν τελευταία νύχτα τοῦ ὁ Bruno ἔχασε τὰ λογικά του. Ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ Bruno ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὑπέγραψαν καὶ τὴ διαθήκη.

4) Μάρκος Ντούρης, ἀπὸ τὴν Λέκκη Ἀργυροκάστρου. Χειροῦργος καὶ συνάδελφος τοῦ Bruno στὸ νοσοκομεῖο. Ἐπισκεπτόταν τὸν Bruno καθημερινά, ὅταν ἦταν ἄρρωστος. Ἡ ἀρρώστια του προῆλθε ἀπὸ κρῦο, ὕστερα ἀπὸ συμπόσιο στὶς 10 Φεβρουαρίου 1827 (ὄνομαστικὴ γιορτὴ τοῦ Χαράλαμπου Πασχάλη). Στὴν ἀρχὴ διάλεγε ὁ ἴδιος φάρμακα ἀλλὰ ἀργότερα τὸν ἐπισκέφτηκε ὁ Bailly «καὶ τὸν ἐδιώρισε ἀδελφες καὶ αἷματα τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν νὰ μὴν κάμη τίποτε, ἀλλὰ τὸν ἐδιώρισε ἀβλαβῆ τινὰ ποτά». Στὴν ἐπίσκεψη παρευρισκόταν καὶ ὁ Στεφανίτσης, ὁ ὁποῖος ἀργότερα παραπονιόταν γιὰ τὸ Bruno δὲν τηροῦσε, ὅσα τὸν συμβούλευαν.

Ἐνα μῆνα πρὶν πεθάνει, ὁ Bruno εἶχε στὰ χέρια του σακούλα μὲ 120 λίρες, ἴσως καὶ περισσότερες. Κοντὰ σ' αὐτὲς εὑρέθηκαν 60 τάλιρα, ἐργαλεῖα, ροῦχα καὶ δύο ρολόγια, ποῦ ἀξίζαν 600 γρόσια. Ὅλα αὐτὰ τὰ παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης, γιὰ τὸν Bruno τὸν ἔκανε ἐπίτροπο, πράγμα ποῦ κηρύχτηκε καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλο ποῦ εἶπε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὸν ἐπικήδειο τοῦ Bruno. Τὰ ἐργαλεῖα, ποῦ ἄφησε δωρεὰ στὸ νοσοκομεῖο, τὰ παρακράτησε ὁ Στεφανίτσης.

Πέρα ἀπὸ τίς τέσσερις καταθέσεις ποῦ πῆρε ἡ Ἀστυνομία, ὁ

35. Γιὰ τὴν ἀνώμαλη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ κατάσταση στὸ Ναῦπλιο, αὐτὴ τὴν ἐποχὴ βλ. Δ. Κόκκινου, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, Ἀθῆναι 1959, τ. 11 σ. 122 - 166,

γιατρός Bailly (Βαλλής) έστειλε την κατάθεσή του, γραμμένη γαλλικά, με ήμερομηνία : Ναύπλιο 10/22 Νοεμβρίου 1828.

Στήν κατάθεσή του ο Bailly αναφέρει ότι δέχτηκε επίσκεψη του Στεφανίτση, πού τόν κάλεσε εκ μέρους του Bruno, να τόν επισκεφθεί, τονίζοντας έμφατικά, ότι από τότε πού άρρώστησε δέν τόν περιποιήθηκε καθόλου. Ή άπολογητική αυτή φράση του Στεφανίτση φάνηκε φυσική τότε στον Bailly, για να κινήσει άργότερα τις ύποψίες του. Βρήκε τόν άρρωστο σε καλή κατάσταση, με πλήρη συναίσθηση τής άρρώστιας του και εύχαριστημένο για την επίσκεψή του. Παρουσίαζε συμπτώματα ιδιαίτερου πυρετού, ό όποιος βασίλευε στο Ναύπλιο εκείνη την εποχή, και γενική διαταραχή, πού προήλθε από τά φάρμακα. Ό σφυγμός του ήταν άνώμαλος και τά άλλα συμπτώματα τέτοιας μορφής, πού ήταν άδύνατη ή διάγνωση. Σε έρώτηση του Στεφανίτση και άλλων προσώπων, πού ήταν εκεί, άπάντησε ότι περίμενε τό αποτέλεσμα τής θεραπείας με τις βδέλλες, για να σχηματίσει γνώμη. Ζήτησε να μην του δώσουν κανένα φάρμακο ή φαγητό, παρά μόνο νερό. Τήν άλλη ήμέρα, ό άρρωστος ήταν σε καλή κατάσταση και τότε με βεβαιότητα ό Bailly ύποστήριξε, ότι ό άρρωστος εΐχει σωθει.

Ή καλύτερευση συνεχίστηκε μία - δύο ήμέρες περίπου, αλλά σε μία νυκτερινή επίσκεψη βρήκε τόν άρρωστο σε άπροσδόκητη και ανεξήγητη κατάσταση ύπνηλίας, πού του φάνηκε ότι εΐχε όλα τά χαρακτηριστικά, πού φέρνει ή χρήση των ναρκωτικών. Ό άρρωστος πέθανε την ίδια νύχτα και ό Bailly ένιωσε έκπληξη από την είδηση, γιατί δέ γνώριζε τά σχετικά με τή διαθήκη του Bruno. Και αν εΐχε σκεφτεί κανείς πώς θα πεθάνει, δέν έπρεπε να πεθάνει τόσο γρήγορα. Λίγους μήνες πριν να πεθάνει, ό Στεφανίτσης ήταν λυπημένος γιατί εΐχε χάσει την περιουσία του στο Μεσολόγγι και δέν μπορούσε να ζήσει στο Ναύπλιο, αλλά μερικές ήμέρες μετά τό θάνατο του Bruno, ζητούσε πληροφορίες για τά έξοδα πού απαιτούνται, για να ζήσει κανείς στο Παρίσι, όπου ήθελε να ζήσει μερικά χρόνια.

Ό Στεφανίτσης δέν έδωσε συνέχεια στις εκκλήσεις του Masson, για την πιστή εκτέλεση τής διαθήκης, αλλά δωροδόκησε τόν πολιτάρχη Γρίβα και έτσι έπαψε κάθε έλεγχος.

Στό τέλος ό Bailly γράφει, ότι ό θάνατος του Bruno προήλθε από τή χρήση ενός ναρκωτικού. Τό ναρκωτικό αυτό πρέπει να ήταν τό όπιο.

Συμπεράσματα : Οι {κατηγορίες, οι ανακρίσεις και ή κατάθεση Bailly δέν φαίνεται να εΐχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τό έγγραφο του επιτρόπου Καλλέργη αφήνει στην Γ. Γραμματεία και στον Κυβερνήτη να αποφασίσουν αν θα κινήσουν κάποια διαδικασία κατά του Στεφανίτση. Ή άπόφασή τους δέ μάς εΐναι γνωστή, αλλά πρέπει να συμπε-

ράνουμε ότι η κρίση τους ήταν εϋνοϊκή, αφού τὸν περιέβαλλαν πάντοτε με ἐμπιστοσύνη καὶ τὸν διατήρησαν στὴ θέση τοῦ γιατροῦ καὶ τοῦ ἐπιστάτη στοῦ νοσοκομεῖο.

Πέρα ὁμως ἀπὸ τὴν «ἀπόφαση» τῆς Γ. Γραμματείας ἢ τοῦ Κυβερνήτη, (ποῦ δὲν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ τὴ δεχτοῦμε ἀδέκαστη καὶ ἀνεξάρτητη), προβάλλει ἠθικὰ τὸ ἐρώτημα τῆς ἀθωότητας ἢ τῆς ἐνοχῆς του.

Ἀναγκαστικὰ θὰ βασιστοῦμε στὶς ἀνακρίσεις καὶ στὴν κατάθεση Bailly.

1) Ἡ περιουσία τοῦ Bruno. Πρέπει νὰ ἦταν ἀρκετὰ μεγάλη. Συμφωνοῦν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μάρτυρες, δίνοντας μάλιστα πολλὰ λεπτομερειακὰ στοιχεῖα. Στὶς μαρτυρίες τους πρέπει νὰ προστεθεῖ, ἀντικειμενικὸ στοιχεῖο αὐτό, ἢ οικονομικὴ ἄνεση τοῦ Στεφανίτση μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Bruno, ὥστε νὰ γίνῃ δανειστής τοῦ νοσοκομείου, ἐνῶ βρισκόταν σὲ κακὴ οικονομικὴ κατάσταση μετὰ τὴν Ἔξοδο. Κληρονόμησε τὴν περιουσία τοῦ Bruno καὶ εἶτε πολλὰ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς, εἶτε λίγα, τὰ οικονομικά του βρέθηκαν σὲ καλὴ κατάσταση.

2) Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προήλθε ἀπὸ κρύωμα, καθὼς ὅλοι συμφωνοῦν. Ὁ γιατρός ποῦ βασικὰ τὸν ἀνέλαβε, ἂν καὶ κάπως ἄργα, ἦταν ὁ Bailly. Μέχρι τὸν ἐρχομὸ του, ὁ Bruno φρόντιζε μόνος τὴν κατάστασή του καὶ διάλεγε τὰ φάρμακα καὶ τὰ γιαιτρικὰ ποῦ ἤθελε. Ἔτσι ὁ λόγος τοῦ Στεφανίτση στὸν Bailly, ὅτι δὲν τὸν περιποιήθηκε καθόλου, σὰ γιατρός, εἶναι ἀληθινός. Βέβαια ἢ ὑπογράμμισή του γεννᾷ ὑπόνοιες σὲ συνδυασμὸ μετὰ τὴν ἔκβαση, ποῦ εἶχε ἢ ὅλη ὑπόθεση.

Κανένας ἀπὸ τοὺς μάρτυρες δὲ μιλᾷ γιὰ τὴν ἀπότομη καλύτερευση τῆς υγείας τοῦ Bruno, μετὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Bailly, γιὰ τὴν ὁποία ὁ ἴδιος κάνει λόγο μετὰ ἔμφαση.

Τὸ παράπονο τοῦ Στεφανίτση, μετὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Bailly, στὴν ὁποία παρευρισκόταν, ὅτι ὁ Bruno δὲν τοὺς ἀκούει, δείχνει κάποια συνεργασία Bailly - Στεφανίτση. (Τὸ «παράπονο» ἀναφέρει ὁ Μάρκος Ντούρης, μόνος ἀπὸ τοὺς μάρτυρες).

3) Ἡ πιθανὴ δολοφονία. Ὁ Bailly διατυπώνει, χωρὶς καμμιά ἀμφιβολία, τὴ γνώμη ὅτι ὁ Bruno δολοφονήθηκε. Συνδέοντας μάλιστα τὴ δολοφονία μετὰ τὶς προκαταβολικὲς ἀπολογητικὲς ἐξηγήσεις τοῦ Στεφανίτση, ὅτι ποτὲ δὲν περιποιήθηκε σὰ γιατρός τὸν Bruno, φαίνεται νὰ πιστεῦει ὅτι ὁ Στεφανίτσης τὸν δολοφόνησε γιὰ νὰ καρπωθεῖ τὴν περιουσία του. Τὶς κατηγορίες αὐτὲς δὲ φαίνονται νὰ συμμερίζονται οἱ ἄλλοι μάρτυρες· ἄλλωστε αὐτὸ θὰ ἦταν δύσκολο γιὰ τὸν οἱ ὑποθέσεις καὶ οἱ κατηγορίες του βασίζονται σὲ ἰατρικὲς καὶ προσωπικὲς παρατηρήσεις. Οἱ ἄλλοι ἐπιμένουν περισσότερο στὸν ἄνομο τρόπο μετὰ τὸν

όποιο ο Στεφανίτσης κατάφερε να υπογράψει τη διαθήκη ο Bruno, την καταφυγή στην πολιτική δύναμη για την εξυπηρέτηση των ανήθικων σκοπών του, την αθέτηση των όρων της διαθήκης, την παρακράτηση εκείνων, που προορίζονταν για τους φτωχούς και το νοσοκομείο. Κατηγορίες, που λίγο - πολύ, φαίνονται αληθινές και υποστηρίζονται από όλους. Πουθενά όμως δε γίνεται λόγος για δολοφονία ή για φήμη που να κυκλοφόρησε στο Ναύπλιο στο εικοσάμηνο διάστημα, που πέρασε από το θάνατο του Bruno, ως τις ανακρίσεις. Και ο φίλος του Bruno, Masson, στις εκκλήσεις του προς την ανίσχυρη, μπροστά στη θέληση του πολιτάρχη Γρίβα, Αστυνομία ζητά έκτελεση της διαθήκης, αλλά δε διατυπώνει καμία κατηγορία.

Έτσι ή υπόθεση παρουσιάζεται μπροστά μας με το ακόλουθο σχήμα:

Ο Στεφανίτσης, με άθεμιτα μέσα, κατάφερε να γίνει κληρονόμος του Bruno.

Είναι δύσκολο να δεχτούμε τις κατηγορίες του Bailly, ότι είναι δολοφόνος του Bruno. Τα λίγα στοιχεία προς την κατεύθυνση αυτή, από τις καταθέσεις των άλλων μαρτύρων και η άργοποιημένη κατηγορία ενός τέτοιου εγκλήματος από τον Bailly, δε νομίζω ότι επιτρέπουν να θεμελιωθεί μία τόσο σοβαρή κατηγορία στην κατάθεση ενός ανθρώπου, όσο και αν αυτός ήταν άρμόδιος και γνώστης πολλών στοιχείων για το θάνατο του Bruno.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α *

Ἄρθ. 1

(ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227)

Ἑλληνικὴ Πολιτεία (ἀρ) 622

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν ἰατρὸν Στεφανίτσην

Οἱ κατ' αὐτὰς διορισθέντες παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Σ. Μεταξῶς καὶ Δ. Βαφιόπουλος παραπονοῦνται κατὰ Σοῦ, ὅτι δὲν ἐδέχθης, οὔτε ἄφησας αὐτοὺς νὰ ἀναλάβουν τὸ χρέος των.

Διατάτessαι λοιπὸν νὰ ἀναγνωρίσης αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους καὶ νὰ μὴ τοὺς προξενήσης εἰς τὸ ἐξῆς κανὲν ἐμπόδιον, ἀλλὰ νὰ περιορισθῆς εἰς τὰ χρέη Σου.

Ἐν Πόρῳ τῇ 8 Μαΐου 1827

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

[Γ. Μαυρομιχάλης]

[Ἰ. Μ. Μιλαίτης]

[Ἰωαννοῦλης Ν. Νάκος]

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Γ. Γλ(αράκης)

Ἄρθ. 2

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 99)

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Ἀστυνομίας
Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἡ Γραμματεία αὕτη μ' ἐδιώρισεν ἐπιστάτην τοῦ Νοσοκομείου κατὰ τὸ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως. Ἄφ' ὅλα τὰ εἰσοδήματα τοῦ Νοσοκομείου μόνον τὸ καντάρι εἶναι πρόχειρος πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαιούτων εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Αὐτὸ τὸ ἐξέθεσα εἰς δημοπρασίαν, καθ' ἣν ἔλαβον διαταγὴν, ἀλλ' ὁ ἀγοράσας αὐτὸ δικαιολογεῖται ὅτι ὁ

---

* Διατηρεῖται ἡ στίξις καὶ ἡ ὀρθογραφία τῶν κειμένων. Γράψαμε μόνον μὲ κεφαλαῖο γράμμα ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα.

κ. Κωνσταντίνος Βέρης ἔχει ἐδικόν του ἄνθρωπον εἰς Μύλους, καὶ συνάζει τὸ εἰσόδημα αὐτό, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ δεχθῆ τὸν νόμιμον ἀγοραστήν του, καὶ ἐπειδὴ ἤδη τὸ Ναύπλιον εἶναι ἐρημωμένον, δὲν ἔχει ὁ ἀγοραστής νὰ συνάξῃ ἄλλοθεν, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τοὺς Μύλους. Ἄφ' οὗ λοιπὸν καὶ οἱ Μύλοι κατακρατοῦνται ἀπὸ ἄλλον, ὁ ἀγοραστής δὲν μετρᾷ χρήματα, ἂν δὲν ἐλευθερωθῶσιν οἱ Μύλοι, καὶ οὕτω τὸ Νοσοκομεῖον μένει ἀνοικονόμητον.

Παρακαλεῖται λοιπὸν ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ καντάρι τῶν Μύλων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ κ. Βέρη, διὰ νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπιστάτου τοῦ νοσοκομείου, οὗτος νὰ λάβῃ τὰ χρήματα ἀπο τὸν ἀγοραστήν· καὶ τοῦτο τὸ συντομώτερον διότι ὁ καιρὸς χάνεται ἐπὶ ματαίῳ, καὶ ζημιοῖται τὸ νοσοκομεῖον.

Εὐελπὶς ἐπιτυχεῖν τῆς ἀξιώσεως, ὑποσημειοῦμαι
ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου

Ἐν Ναυπλίῳ
τῆ 5 Αὐγούστου 1827

καὶ ἱατρὸς
Πέτρος Στεφανίτζης

Ἄριθ. 3

(ΓΑΚ Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 108)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἄριθ. 976 Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν κύριον Π. Στεφανίτζην

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Χάους* ἐφοδιάσθη, ἀπὸ τὰς ἐξ Ἀμερικῆς προσφοράς, μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ νοσοκομεῖον δι' ἓνα χρόνον, καὶ ἐπειδὴ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ναυπλίου δὲν ἔχει ἀρκετοὺς πόρους διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ καταφεύγοντας ἀσθενεῖς, ἡ Κυβέρνησις παρέδωκε τὴν ἐπιστασίαν τοῦ νοσοκομείου τούτου εἰς αὐτὸν διὰ νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τὴν περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἐν γένει νὰ ἐπιστατῆ καθ' ὅλα εἰς αὐτό.

Διορίζεται λοιπὸν, κατὰ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 1392 νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ τοῦ νοσοκομείου πράγματα ἱατρικὰ καὶ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα. Διορίσθη δὲ καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς τοῦ Ναυπλίου νὰ θεωρήσῃ τὸν λογαριασμόν σου, καὶ ἂν ἔχῃς ἐξοδευμένα εἰς τὸ νοσοκομεῖον περισσότερα τῶν ὄσων ἔλαβες ἀπὸ τὰς προσόδους αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ τὰ λάβῃς

* Sam. G. Howe.

ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ Νοσοκομείου. Διετάχθη καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου νὰ συνεργήσῃ εἰς τοῦτο διὰ νὰ πληρωθῆς.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1827

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας Γραμματεὺς
Ἄ. Λόντος

Ἄρ. 4

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108)

Πρὸς τὴν ἔξοχον Γραμματεῖαν τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας

Κατ' ἐπιταγὴν τῆς ὑπ' ἀρ. 356 Σεβαστῆς Διαταγῆς τῆς, διωρίσθην ὁ ὑποφαινόμενος ἰατρὸς καὶ Ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου. Ἐκτελῶν τὰ χρέη μου καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν, ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων μου καὶ πρὶν τοῦ διορισμοῦ μου ἀκόμη εἰς χρόνον ὀλόκληρον, τόσον εἰς ἰατρικὰ τῶν ἀσθενούντων καθὼς καὶ μισθοὺς τῶν ὑπηρετῶν κ.τ.λ., εἰς τὸ ρηθὲν τοῦτο Νοσοκομεῖον, ἄνευ οὐδεμιᾶς νομίμου ἀπολαβῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ρηθὲν εἶναι ἔργον θεάρεστον καὶ φιλόφθωρον, ἔπρεπε νὰ συνάξῃ ὅλα τὰ νόμιμα δικαιώματά του κατὰ χρέος, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τὰ ἑκατὸν $\frac{1}{2}\%$ δι' ὄλας ἐν γένει τὰς πληρωμὰς < αἱ ὅποια > γίνονται, καὶ ἀνάλογον δικαίωμα τῶν λειῶν, τὰ ὅποια σφετερίζονται ἀπὸ τὸν μὲν καὶ δέ. Τὰ ἔξοδα τούτου εἶναι ὑπέρογκα, διότι ἀφ' ἧς ὥρας διορίσθην μέχρι σήμερον, ἐξόδευσα περίπου τὴν ποσότητα τῶν γροσίων δύο χιλιάδων πεντακοσίων ἀρ. 2.500, μὲ κατάλογον τακτικὸν καὶ οἰκονομικόν, καὶ παρ' ἐλπίδα βλέπω τὸ Δημόσιον Καντάρι νὰ κατακρατῆται παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Βέρη, τὸ Τελώνιον νὰ πληρῶνῃ παλαιὰ χρέη τοῦ Βαφιοπούλου, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν νὰ διανέμονται παρὰ τοῦ κ. Βαλσαμῆ. Πράγμα φρικτόν! Τὸ δὲ θεάρεστον τοῦτο ἔργον νὰ μένῃ ὑστερημένον ἐκ τῶν δικαιωμάτων του καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων.

Ὅθεν μὴ δυνάμενος πλέον εἰς τὸ ἐξῆς ὁ δυστυχὴς νὰ ὑποφέρω ἕν τοιοῦτον δυσβάστακτον βάρος, (διότι ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει τοὺς κόπους, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ οἰκονόμησα ἕως ὥρας), παρακαλῶ τὴν ἔξοχον ταύτην Γραμματεῖαν, νὰ λάβῃ, πρόνοιαν μὲ ἀνάλογον πόρον περὶ τῆς ἐξοικονομησεῶς του, πρὸς παρηγορίαν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν ἀσθενούντων. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ νὰ μ' ἀποζημιώσῃ καθ' ὃν τρόπον κρίνει εὐλογον, τὴν ρηθεῖσαν ταύτην ποσότητα, τὴν ὁποῖαν ἐξόδευσα ἐξ ὑδρῶτων μου, ἀλλέως ἀδικοῦμαι μεγάλως, ὕστερα ἀπὸ τόσας καὶ τόσας θυσίας < τὰς ὁποίας > ἔκαμα καὶ κάμω, νὰ ὑστερηθῶ τὸ δίκαιόν μου.

Εὐελπὶς εἰς τὴν μικρὰν ταύτην αἴτησίν μου, ἀφιεροῦμαι εἰς τὴν φιλοδικαίαν καὶ φιλάνθρωπον Σ(εβαστὴν) ἀπόφασίν της.

Μένω μὲ ὄλον τὸ ἀνήκον Σέβας Ὁ εὐπειθὴς πολίτης
Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1827 Πέτρος Στεφανίτζης

Ἄρ. 5

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 85)

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος

Εὐχαρίστως κατ' ἐξοχον ὑπ' ἄρ. 446 διαταγὴν Της ἐδέχθην τὸ βάρος, ὃν ἐπιφορτίσθην ἐπαγρυπνεῖν εἰς τὴν τοῦ Νοσοκομείου ἐπιστάσιαν τῶν ἀσθενούντων Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο κατάστημα, δὲν διαφυλάττεται ἡ ἀνήκουσα περιθαλψις, διὰ τῆς χρηματικῆς ἐλλείψεώς του, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἀσθενεῖς ὑπόκεινται εἰς διαφόρους ἀπροσδοκῆτους δυστυχίας. Κατὰ χρέος προλαβόντως ἀνεφέρθην πρὸς τὴν ἐξοχον Γ. Γραμματείαν Της, ἐπομένως εἰς τὸ παῦσαν Διοικητήριον, παρουσιάζων καὶ τὰ ὅσα παρ' αὐτοῦ διετάχθην, καὶ εἰς τὸν ἔκτακτον ἐπίτροπον τῆς Ἀργολίδος Κύριον Καλλέργην δι' ἀναφορᾶς μου. Πλὴν οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἔλαβον. Ὅθεν ἠναγκάσθην νὰ κάμω τὰ ἀδύνατα δυνατά, φυλάττων τὰ καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν χρέη μου. Κρατῶν καθαρὸς λογαριασμοὺς τῶν ἐξόδων, τόσον τῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ, Τακτικῶν καὶ Ἀτάκτων, Αἰχμαλώτων καὶ Φυλακισμένων ἀτόμων, ὅσον καὶ ὑπηρετῶν, ἄρ. 12 καὶ βοτάνων συμποσομένων τῶν χρημάτων ἀνὰ ἐννεακοσίων ἢ χιλίων τοὺς καθ' ἕκαστον μῆνα. Καὶ ἡ οἰκονομία αὐτὴ γίνεται διότι τὸ Νοσοκομεῖον ἀπολαμβάνον τὸ γεμεκλήκι * παράδες 15 καὶ ψωμί δράμια 300 ἀνὰ ἐκάστου τακτικοῦ ἀτόμου, καὶ ἐκ τούτου γίνεται ἐξ ἡμισείας τὸ ἐξοδον, δηλαδὴ τὸ Νοσοκομεῖον ἐξοδεύει εἰς τοὺς τακτικὸς στρατιώτας παράδες 30 μόνον.

Δόξα τῷ Θεῷ, ἀπὸ τὰς 4 τοῦ παρελθόντος Ἀπριλλίου, ὅσους τακτικὸς ἐπεσκεύθην, κατὰ τὰ ἔγγραφα τῆς Πολιτικῆς Φρουρᾶς κ. Βιτζέντζον Πιζ καὶ ταγματάρχην Καβάλλος, χωρὶς νὰ βλαφθῇ οὐδεὶς, συμποσοῦμενοι τοῦ ἄρ. 94 μέχρι τοῦδε, ἀνέλαβον τὴν ὑγείαν των.

Ἐξοχώτατε! ἡ ὀλίγη βοήθεια ἐμελλε νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν Δημόσιον στάτηρα ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Ἐϊντέκ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου.

Μικρὰ καὶ ὀλίγη συλλογὴ ἔγεινε ἀπὸ τὸ Τελώνιον καὶ λοιπῶν, κατὰ τοὺς Καταλόγους. Ἦδη δὲ φθάσας εἰς ἄκραν ἀχρηματίαν, καὶ

* Ἐξοδα τροφῆς.

διόλου ὑστέρησιν τῶν ἀναγκαίων, ἀφορόντων τὴν ἀναντίρρητον διατήρησιν τοῦ Νοσοκομείου τούτου· καθυποβάλλω ὑπ' ὄψιν τῆς ἐξοχότητός της τὰ πραχθέντα μου, ἐξαιτούμενος τὴν δικαίαν καὶ φιλάνθρωπον διαταγὴν της, πρὸς ἀνακούφησιν τῶν παρελθόντων καὶ παρόντων δυστυχημάτων μου.

Μένω μὲ ὄλον τὸ ἀνήκον Σέβας

ὁ ἰατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 Ἰουνίου 1828

τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου

[Στὴν 4η σελίδα :]

Πέτρος Στεφανίτζης

5345, Ναυπλίου Νοσοκομείου Ἐπισ(τάτης)

Ἄρ. 6

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

(ἀρ) 5215 Ἐξοχώτατε

Καθυποβάλλουσα ἡ Γραμματεία εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Υ.Ε. τὰς ἐξετάσεις καὶ παρατηρήσεις τῶν ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 3140 καὶ 3141 διαταγῶν τριῶν ἰατρῶν καὶ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου ἀπὸ ἀρχᾶς τοῦ εἰς αὐτὸ διορισμοῦ τοῦ κ. Π. Στεφανίτζη καὶ ὡς ἰατροῦ καὶ ὡς ἐπιστάτου, δηλ. ἀπὸ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1827 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, χρεωστεῖ ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν Υ.Ε., ὅτι κατὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐξετάσεις ταύτας, οἱ λογαριασμοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη ἐξετασθέντες ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας δι' ὄλον τὸ ρηθὲν διάστημα καὶ ὡς πρὸς ἔσοδα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, εὐρέθησαν ὀρθοὶ καὶ κατ' αὐτοὺς μένει νὰ λαμβάνῃ μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830 γρ. 8138:16 ἢ φ(οίνικες) 3.255:36 περὶ τῶν ὁποίων ἄς διατάξῃ ἡ Υ.Ε. τὰ δέοντα.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ χρήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ μισθοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ 1829 ὁ κ. Ράδος, Διοικητὴς τότε τῆς Ναυπλίας, εἶχε προσδιορίσει πρὸς γρ. 400 κατὰ μῆνα, καὶ ἀνέφερα περὶ τούτου εἰς τὴν Υ.Ε. γνωμοδοτῶν τότε νὰ τοὺς λάβῃ εἰς γραμμάτιον τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Υ.Ε. ἄς ἀποφασίσῃ καὶ περὶ τούτου ὅ,τι δίκαιον.

Παρατηρεῖται ἐν τοσοῦτῳ πρὸς πληροφορίαν τῆς Υ.Ε. ὅτι κατὰ τὴν 10 Φεβρουαρίου καὶ 30 Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐδόθησαν εἰς τὸν κ. Στεφανίτζην, διὰ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας, φοίνικες τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἐὰν θεωρηθῶσιν ὅτι τοῦ ἐδόθησαν πρὸς ἐξόφλησιν ἐξόδων μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, τότε μένει νὰ χρεωστῇ

φοίνικες 744:64, οί όποιοι πρέπει νά έκπεσθοῦν άφ' όσα έχει νά λάβη άπό τούς λογαριασμούς τούς μετά τόν Φεβρουάριον τοῦ 1830.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 4 Μαΐου 1831

Ἐ Ο Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σηηλιάδης

Ἄρ. 7

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἐ Ο Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τούς Ἱατροὺς κυρίους Δ. Μολδίνην,
Ν. Μαράτον καὶ Ν. Φωτεινὸν

Ἐ Ο κύριος Π. Στεφανίτζης ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ ἐνταῦθα Νοσοκομείου ἐπαρουσίασε τὸν ἐγκλειστον λογαριασμὸν ἐξόδων ἀπὸ ἀρχῆς Μαρτίου τοῦ 1830 ἔτους μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1831 ἐξαιτῶν τὴν ἐξόφλησίν του.

Ἐχουσα ἤδη ἡ Κυβέρνησις δείγματα τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπειρίας σας, σᾶς προσκαλεῖ νά λάβετε ὑπ' ὄψιν τὸν λογαριασμὸν τοῦτον καὶ νά τὸν ἐπεξεργασθῆτε καθ' ὄλην τὴν ἀκρίβειαν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐξετάσετε καὶ πληροφορηθεῖτε πόσους ἀσθενεῖς ἐθεράπευσε, κατὰ τινὰ τρόπον ἐπεριποιήθη αὐτοὺς καὶ ὡς ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης, τίνας καὶ πόσους ὑπαλλήλους εἶχε, τί ἐπλήρωνε δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἱατρικά, πόσα ἐμποροῦσαι νά εἶναι τὰ ἐξοδα τοῦ Νοσοκομείου καὶ τὰ παρόμοια.

Μετὰ τὰς ἐξετάσεις σας καὶ παρατηρήσεις ταύτας, θέλετε γνωμοδοτήσει, Κύριοι, ἐὰν καλῶς ἔχει ὁ λογαριασμὸς καὶ ἐὰν τὰ ἐξοδα εἶναι ὑπερβολικά ἢ μέτρια. Τὴν δὲ ἔκθεσίν σας θέλετε παραδώσει εἰς τὸν Διοικητὴν, ὅστις προσεκλήθη, νά εἰδοποιήσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ αὐτὸς πόσα εἰσοδήματα εἶχε τὸ Νοσοκομεῖον καθ' ὅλον τὸ διαληφθὲν διάστημα.

Ἐὰν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῆς παρούσης, λάβετε χρεῖαν ἐγγράφων ἢ πληροφοριῶν, θέλετε τὰς ζητήσει ἀπὸ τὸν κύριον Π. Στεφανίτζην καὶ ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας, οἱ ὅποιοι καὶ προσκαλοῦνται ἐπ' αὐτῷ τούτῳ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 12 Μαΐου 1831

Ἐ Ο Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σηηλ(ιάδης)

Ἄρ. 8

(ΓΑΚ, Ἄρχ. Βλαχογιάννη, φάκ. 129, Ἑκτακτοὶ ἐπίτροποι καὶ προσωρινοὶ Διοικηταί, ἔντυπο, ἑλληνικά καὶ γαλλικά, στὸ ἑλληνικό: 2 Ἰουνίου 1832, στὸ γαλλικό: 14 Ἰουνίου 1832)

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἄπ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς ταύτης, ἡ ὑγεία εἶναι τὸ πολυτιμότερον καὶ προσφιλέστερον αὐτῆν ἐν ὅσῳ τὴν ἀπολαμβάνει τις δὲν τὴν στοχάζεται ὡς ἀγαθὸν καὶ δῶρον τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, ὅταν δὲ τὴν χάσῃ, τότε γνωρίζει, ὅτι τοῦ λείπει τὸ μέγιστον πάντων τῶν ἀγαθῶν.

Ἡ μὲν φύλαξις τῆς ὑγείας εἶναι σχεδὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καθενός, ὅταν ζῆ μὲ δίαιταν, καὶ ἀπέχη ἀπὸ καταχρήσεις ὀλεθρίας εἰς αὐτήν, ἡ δὲ ἀνάκτησις αὐτῆς στέκει εἰς τὴν τοῦ ἐμπείρου καὶ σοφοῦ ἱατροῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πλεονεξία (ἐναντία τοῦ ὄρκου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἱατρῶν Ἰπποκράτους), ἐκυρίευσε τὰς ψυχὰς πολλῶν ἐξ αὐτῶν, δὲν δύναται κἀνεὶς τῶν πτωχῶν νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ποθουμένην ὑγείαν, μὴ ἔχων χρήματα. Ὅθεν φιλανθρωπία καὶ συμπαθεία χρηστομιμήτῳ πρὸς αὐτοὺς κινούμενος, εἰδοποιῶ πρὸς ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς μου πτωχοὺς Ἑλληνας, μικροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντας, ὅστις ἔχει χρεῖαν συμβουλῆς ἱατροῦ ἢ ἱατρικῶν, ἃς ἔρχεται ἐλευθέρως εἰς τὸ Ἀ'. Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον Ναυπλίου, καὶ θέλει λαμβάνει καὶ συμβουλήν, καὶ ἱατρικὰ χωρὶς λεπτοῦ. Ἐρρωσθε.

Ὁ ἱατρὸς καὶ χειροῦργος
Π. Στεφανίτζης, Λευκάδιος

Τῆ 2 Ἰουνίου 1832
Ναύπλιον